

Література

1. Касянчук В. Організація ветеринарно-санітарного контролю виробництва молока коров'ячого на фермі відповідно до вимог СОТ / В. Касянчук, О. Бергілевич, Я. Крижанівський, М. Кухтин // Вет. медицина України. – 2006. – № 7. – С. 38–40.
2. Методичні рекомендації щодо діагностики, лікування та запобігання маститу в тварин / [Яблонський В.А., Любецький В.Й., Березовський А.В. та ін.]. – Київ: Ветінформ. – 2007. – 32 с.
3. Дмитрів О.Я. Субклінічний мастит у корів (етіологія, патогенез, методи діагностики і профілактики): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. вет. наук: спец. 16.00.07 «Ветеринарне акушерство» / О.Я. Дмитрів. – Львів, 2002. – 15 с.
4. Зверева Г.В. Клиника, патоморфология и некоторые изменения молока при маститах у коров: автореф. дис. на соискание учен. степени д-ра вет. наук: спец. 16.00.07 «Ветеринарное акушерство» / Г.В. Зверева. – Львов, 1952. – 31 с.
5. Дмитрів О.Я. Зміни клітинного складу молока при субклінічному маститі у корів / О.Я. Дмитрів, О.З. Михайлецька, М.Г. Андросюк та ін. // Науковий вісник ЛДАВМ ім. С.З. Гжицького. – Т. 4 (№5). – Львів, 2002. – С. 237-241.
6. Карташова В.М. Мастит – основы диагностики и лечения / В.М. Карташова, В.В. Касянчук // Молочное и мясное скотоводство. – 1992, № 4. – С. 14-15.
7. Хилькевич Н.М. Морфология, диагностика, лечение и профилактика заболеваний вымени у коров: автореф. дис. на соискание учен. степени д-ра вет. наук: спец. 16.800 «Патология и терапия животных» / Н.М. Хилькевич. – Орджоникидзе, 1970. – 45 с.
8. Мастит сільськогосподарських тварин: методичні рекомендації для лікарів вет. медицини / [Харута Г.Г., Касянчук В.В., Хоменко В.І. та ін.]. – Київ, 1997. – 28 с.
9. Procedures for mastitis diagnosis and control / Seers M., Gonzalez N., Wilson D., Han H. // Veterinary Clinics of North America: Food Animal Practice. - 1993. – № 9. – P. 445 – 468.
10. Hutton C.T. Mastitis control practices: differences between herds with high and low milk somatic cell counts / C.T. Hutton, L.K. Fox, D.D. Hancock // J. Dairy Sci. – 1990. – № 73. – P. 1135.
11. Heesch W. Cell count and milk quality / W. Heesch // Intern. dairy federation, 1986. – S. 19–20.
12. Prescott S.C. The determination of number of body cells in milk by a direct method / S.C. Prescott, R.S. Breed // J. Infekt. diseases.— 1950. – № 7. – P. 130, 204.

В статье представлены результаты исследований относительно изучения морфологического состава молока у клинически здоровых и больных серозным маститом коров чёрно-рябой породы в различные физиологические периоды.

The results study of morphological composition of milk clinical healthy cows and illness of serousive mastitis cows black and white breed in the different physiological periods are presentation in the article.

Дата надходження до редакції: 23.11.2011 р.
Рецензент: д.вет.н., професор М.Д.Камбур

УДК 619:616:636.8

В.П. Пономаренко, к.вет.н., доцент, Сумський НАУ
Д.О. Приходько, аспірант, Сумський НАУ

ПОШИРЕНІСТЬ ПІОМЕТРИ І ХРОНІЧНОГО ЕНДОМЕТРИТУ У КІШОК

В роботі було досліджено 191 кішку з піометрою та 73 випадків хронічного ендометри-ту. Піометру та хронічний ендометрит частіше реєстрували з вересня по листопад. Стосовно частоти виникнення піометри і хронічного ендометри-ту серед кішок різного віку найбільш часто діагностували дані патології у кішок у віці 5-8 років. Їх переважно виявляли у безпородних кішок, а серед породних домінували такі як персидська і сіамська породи.

Постановка проблеми у загальному вигляді. За останні роки кількість домашніх тварин, особливо у густонаселених містах, стрімко зростає. Якщо популяція собак залишилась на одному рівні або дещо зменшилась, то кількість кішок щорічно зростає. В умовах домашнього утримання захворювання репродуктивних органів кішок зустрічаються часто, і немалу частку займають запальні процеси матки. Тяжкість перебігу даних

процесів представляє серйозну проблему для практикуючих ветлікарів. Поліциклічність кішок збільшує у них ризик розвитку запальних процесів матки в порівнянні з суками[9].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. 3 патолого-анатомічної точки зору зміни в матці у кішок можна розділити на три основні групи: піометра, хронічний ендометрит і залозисто-кістозна гіперплазія ендометрію[8].

Вісник Сумського національного аграрного університету

Піометра - хронічне запалення матки, що характеризується тривалим перебігом, кістозним переродженням ендометрію та накопиченням гнійного ексудату в порожнині матки, помарнінням, спрагою тварин[8].

У переважній більшості випадків піометра виникає як ускладнення хронічного гнійного катарального ендометриту за умов несвоєчасного виявлення лікування або недостатнього і незадовільного лікування хворих самиць [5].

Етіологія і патогенез цих змін вивчені недостатньо. На підставі експериментальних досліджень і клінічних спостережень можна зробити висновок про різноманіття причин виникнення піометри і ендометриту[1].

Однією із причин запалення слизової оболонки матки є гормональні зміни. Після еструсу, рівень прогестерону протягом 8-10 тижнів залишається високим і слизова оболонка матки потовщується для підготовки до вагітності. Якщо вагітність протягом декількох статевих циклів не настає, слизова оболонка продовжує збільшуватись і в ній формуються кісти. Залози і кісти в слизовій оболонці виділяють рідину, чим забезпечують ідеальне середовище для росту бактерій. Крім того, високий рівень прогестерону пригнічує місцеву функцію лейкоцитів і знижує здатність стінки м'язів скорочуватись. Хронічний вплив на ендометрій естрогену, що має місце через повторні естральні цикли, які не призводять до вагітності, може тільки посилити тяжкість гіперплазії ендометрію [6]. Піометру та ендометрит також можна віднести до вторинних захворювань. Вони можуть виникати при затримці плода, при затримці плодових оболонок бо після травми під час родів [5].

Комплекс клінічних симптомів, особливо на початку розвитку піометри при закритій шийці матки, не є характерним і у багатьох випадках своєчасно діагностувати захворювання важко, або взагалі не вдається [8].

Більш важкий клінічний перебіг, патофізіологічні і патоморфологічні зміни в організмі спостерігаються у сук і кішок. Плодючість тварин, які довго хворіли на піометру, звичайно не відновлюється [7]. Накопичення гнійного ексудату в порожнині матки викликає пригнічення загального стану, та наростання загальної інтоксикації організму і нерідко серед хворих тварин трапляються летальні випадки [7].

Зазначені патології є доволі поширеними. Проте, відносно цього є поодинокі та суперечливі

повідомлення. За даними [1] на частку акушерської та гінекологічної патології у дрібних тварин припадає 34,3% від загального числа тварин, хворих на незаразні хвороби. Серед акушерських та гінекологічних хвороб велику частку займають піометра і хронічний ендометрит. Хронічний ендометрит реєструється у 27-73% свійських тварин [2;3]. Піометра виникає у 6-7% домашніх тварин [4].

Тому, метою роботи було: визначити в умовах ветеринарної клініки «Хелс» частоту захворювання кішок на піометру та хронічний ендометритта дослідити сезонну, вікову і порідну динаміку реєстрації патологій.

Матеріал та методи досліджень. Встановлювали кількість випадків захворювання на піометру і хронічний ендометрит кожного року з 2008 по 2011 роки включно, і при цьому встановлювали місяць під час якого відмічалось захворювання тварин. Таким чином визначали сезонну динаміку прояву патології.

Також досліджували вікову динаміку захворювання на піометру і хронічний ендометрит, при цьому реєстрували вік кожної хворої кішки і визначали кількість хворих тварин за віком.

Крім того визначали породну приналежність хворих тварин.

Результати досліджень. За період з 2008 по 2011 роки в умовах ветеринарної клініки «Хелс» було зареєстровано 191 випадків піометри та 73 випадків хронічного ендометриту у кішок, при чому простежується тенденція зростання частоти захворювання – з 50 випадків у 2009 році і 62 у 2008 році, 68 у 2010 році та 84 випадків виникнення патології у 2011 році (табл. 1).

Стосовно сезонної динаміки можна зазначити більш часту реєстрацію патології з вересня по листопад, а також відмічались більш часті випадки виникнення патології у квітні, травні та в лютому (табл.2). Це може бути пов'язано з перебігом статевої циклічності у кішок, у яких еструс відмічається неоднаразово на рік, частіше навесні та восени. При вивченні частоти виникнення запалення матки серед кішок різного віку, найбільш часто реєстрували піометру у кішок у віці 6 та 7 років (16,8% та 17,8%), 8 років (15,1%) та у 4 років (8,2%) років (табл. 2), що стосується хронічного ендометриту то ми також частіше спостерігаємо його у віці 6-8 років (17,8%; 16,4% та 15,1%).

Таблиця 1.

Кількість випадків піометри і хронічного ендометриту у кішок в 2008-2011 роках

Рік	Захворювання	Кількість тварин, голів	Місяці											
			січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень
2008	піометра	47	3	5	3	6	5	4	3	4	4	3	5	2
	хронічний ендометрит	15	1	4	2	3	1	1	-	-	2	1	-	-
2009	піометра	42	4	2	5	3	4	3	2	4	4	2	7	2
	хронічний ендометрит	8	1	-	1	1	1	-	-	-	2	-	2	-
2010	піометра	46	3	5	2	4	3	2	5	2	7	6	5	2
	хронічний ендометрит	22	-	3	2	-	4	1	-	3	2	3	3	1
2011	піометра	56	4	9	6	3	6	4	5	4	7	4	3	1
	хронічний ендометрит	28	1	5	1	2	1	-	2	-	5	3	5	3
Взагалі, голів/%	піометра	191	$\frac{14}{7,3}$	$\frac{21}{11}$	$\frac{16}{8,4}$	$\frac{16}{8,4}$	$\frac{18}{9,4}$	$\frac{13}{6,8}$	$\frac{15}{7,8}$	$\frac{14}{7,3}$	$\frac{22}{11,5}$	$\frac{15}{7,8}$	$\frac{20}{10,5}$	$\frac{7}{3,7}$
	хронічний ендометрит	73	$\frac{3}{4,1}$	$\frac{12}{16,4}$	$\frac{6}{8,2}$	$\frac{6}{8,2}$	$\frac{7}{9,6}$	$\frac{2}{2,7}$	$\frac{2}{2,7}$	$\frac{3}{4,1}$	$\frac{11}{15,1}$	$\frac{7}{9,6}$	$\frac{10}{13,7}$	$\frac{4}{5,5}$

Таблиця 2

Частота виникнення піометри і хронічного ендометриту серед кішок різного віку в 2008-2011 роках

Рік	Захворювання	Кількість тварин, голів	Вік, роки												
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2008	піометра	47	2	-	3	5	6	9	10	8	1	1	-	-	2
	хронічний ендометрит	15	-	2	-	3	1	3	3	2	1	-	-	-	-
2009	піометра	42	3	1	3	3	6	8	8	5	3	1	1	-	-
	хронічний ендометрит	8	-	-	1	-	-	1	3	3	-	-	-	-	-
2010	піометра	46	4	3	3	2	5	8	7	5	2	3	1	2	1
	хронічний ендометрит	22	-	-	1	2	1	5	3	3	3	1	2	-	1
2011	піометра	56	3	5	5	6	3	7	9	8	4	3	1	2	-
	хронічний ендометрит	28	5	3	1	1	2	4	3	3	-	2	3	-	1
Взагалі, голів/%	піометра	191	$\frac{12}{6,3}$	$\frac{9}{4,7}$	$\frac{14}{7,3}$	$\frac{16}{8,4}$	$\frac{20}{10,5}$	$\frac{32}{16,8}$	$\frac{34}{17,8}$	$\frac{26}{13,6}$	$\frac{10}{5,2}$	$\frac{8}{4,2}$	$\frac{3}{1,6}$	$\frac{4}{2,1}$	$\frac{3}{1,6}$
	хронічний ендометрит	73	$\frac{5}{6,85}$	$\frac{5}{6,85}$	$\frac{3}{4,1}$	$\frac{6}{8,2}$	$\frac{4}{5,5}$	$\frac{13}{17,8}$	$\frac{12}{16,4}$	$\frac{11}{15,1}$	$\frac{4}{5,5}$	$\frac{3}{4,1}$	$\frac{5}{6,85}$	-	$\frac{2}{2,7}$

У кішок більш похилого віку (10-13 років) відмічалася зниження частоти виникнення піометри – 4,2%; 1,6%; 2,1%; і 1,6%, та хронічного ендометриту – 4,1%; 6,85; і 2,7%, хоча вона залишалася ще доволі високою.

У більш старшому віці рідше спостерігали патологію тому, що кішки часто не досягали цього віку.

Після багаторічних статевих циклів без вагітності, стінка матки зазнає змін, що сприяє розвитку ендометриту і піометри.[8].

Найбільш часто піометра виникає через 1-2 місяці після тічки.

Серед досліджених тварин найбільш часто виявляли виникнення патології у безпородних кішок – 48,2% піометри та 71,2% хронічного ендометриту, а серед породних тварин домінували такі як персидська – 27,7% піометри та 12,3% хронічного ендометриту сіамська - 12,6% піометри та 9,6% хронічного ендометриту (табл. 3).

Частота поширення піометри і хронічного ендометриту у кішок різних порід

Порода	Захворювання	Кількість	
		голів	%
Безпородні	піометра	92	48,2
	хрон. ендометрит	52	71,2
Персидська	піометра	53	27,7
	хрон. ендометрит	9	12,3
Сіамська	піометра	24	12,6
	хрон. ендометрит	7	9,6
Британська короткошерсна	піометра	6	3,1
	хрон. ендометрит	2	2,8
Шотландська вислоуха	піометра	5	2,6
	хрон. ендометрит	1	1,4
Донський сфинкс	піометра	3	1,6
	хрон. ендометрит	1	1,4
Екзот	піометра	3	1,6
	хрон. ендометрит	-	-
Мейн-кун	піометра	1	0,5
	хрон. ендометрит	-	-
Девон рекс	піометра	1	0,5
	хрон. ендометрит	-	-
Египетська мау	піометра	1	0,5
	хрон. ендометрит	-	-
Норвезька лісова кішка	піометра	1	0,5
	хрон. ендометрит	-	-
Російська блакитна	піометра	1	0,5
	хрон. ендометрит	1	1,4
Всього	піометра	191	100,0
	хрон. ендометрит	73	100,0

Рідко реєструвалась дана патологія у кішок порід британська короткошерста – 3,1% піометри та 2,8% хронічного ендометриту, і шотландська вислоуха – 2,6% піометри та , донський сфинкс та екзот – 1,6% піометри. В поодиноких випадках була виявлена піометра у девон рекс, египетська мау, мейн-кун , норвезька лісова кішка та у російської блакитної кішки – по 0,5%. Також були зареєстровані поодинокі випадки хронічного ендометриту у таких порід як, шотландська вислоуха, донський сфинкс та у російської блакитної кішки – по 1,4%. Зазначена картина може пояснюватися, тим що кішки даних порід є найбільш поширеними в нашій місцевості.

Перспекти в подальших досліджень.

Враховати частоту гострих запальних процесів та визначити їх питому вагу серед патологій матки.

Висновки. 1. Отримані дані свідчать про розповсюдженість піометри і хронічного ендометриту у кішок, при чому останнім часом простежувалася тенденція до зростання частоти виникнення цих патологій.

2. Піометру та хронічний ендометрит частіше реєстрували з вересня по листопад, а також відносно часто відмічались випадки виникнення патології у квітні, травні та в лютому, що може бути пов'язано з перебігом статевої циклічності у кішок.

3. Найбільш часто діагностували дані патології у кішок у віці 5-8 років.

4. Піометру та хронічний ендометрит переважно виявляли у безпородних кішок, а серед порідних домінували такі як персидська і сіамська – 11, які є найбільш поширеними в нашій місцевості.

Література

1. Омеляненко М.М. Ендометрит і піометра сук (клініко – експериментальні дані) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. вет. наук: спец. 16.00.07 «Ветеринарне акушерство» / М.М. Омеляненко. – Київ, 2004. – 20с.

2. Полянцев, Н. И. Акушерско-гинекологическая диспансеризация на молочных фермах / Н. И. Полянцев, А. Н. Синявин. - М.: Росагропромиздат, 1989. - С. 46-47.

3. Попов, Ю. Н. Выявление, лечение и профилактика скрытого эндометрита у коров: Ю. Н. Попов. Персиановка, 1970. - 9 с.

4. Чупрун Л.О. Піометра кішок: етіологія, патогенез, лікування: на здобуття наук.: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. вет. наук: спец. 16.00.07 «Ветеринарне акушерство» / Л.О. Чупрун – Суми, 2011. – 1с.

5. AgudeloCF. Cysticendometrialhyperplasia – pyometracomplexincats.Areview /CF. Agudelo //VetQ– 2005;27 (4): 173.
6. Clinical laboratory findings, vaginal cytology and pathology in controlled study of pyometra in cats / Y.Nak, DM Misirlioglu, A DKeskin.//.VetPract– 2005. 35(1) – 10.
7. DavidsonAP. Infertility in the queen. /AP Davidson, Bonagura JD (ed).Kirk’s Current Veterinary Therapy XIII: Small Animal Practice. Philadelphia: WB Saunders, 2000:929–93.
8. Fayrer-Hosken R.A. Pyometra/R.A Fayrer-Hoske // The Internet vet column.- 1994.-Vol 1.- 15.
9. Griffen B. Prolific Cats: The Estrous Cycle./Brenda Griffin //CompendContinEduPrac Vet – December 2001.23 (12) 1049.

В условиях домашнего содержания заболевания репродуктивных органов кошек встречаются часто, и немалую долю занимают воспалительные процессы матки. В работе были исследованы 191 кошка с пиометрою и 73 случаев хронического эндометрита. Пиометра и хронический эндометрит чаще регистрировали с сентября по ноябрь. Относительно частоты возникновения пиометры и хронического эндометрита среди кошек разного возраста наиболее часто диагностировали данные патологии у кошек в возрасте 5-8 лет. Их преимущественно обнаруживали у беспородных кошек, а среди породных доминировали такие как персидская и сиамская породы. Полученные данные свидетельствуют о распротраненности пиометры и хронического эндометрита у кошек, причем в последнее время наблюдалась тенденция к росту частоты возникновения этих патологий.

Under home keeping conditions the diseases of reproductive organs of cats are widespread and the considerable part of it is connected with uterus inflammations. The work studied 191 cats with pyometra and 73 cases of chronic endometritis. Pyometra and chronic endometritis were more often registered in the period from September to November. As for the frequency of pyometra and chronic endometritis among cats of all ages more often such pathologies were diagnosed in cats of 5-8 years age. Pyometra and chronic endometritis were usually found in outbred cats, while among breeds the Persian and Siamese were dominating. The received results testify to the prevalence of piometry and chronic endometritis of cats and lately there is a tendency for increasing the incidence of these pathologies.

Дата надходження до редакції: 22.11.2011 р.
Рецензент: д.вет.н., професор М.І.Харенко

УДК 619:617.2-001.1/.4:636.7/8

С.В. Рубленко, д.вет.н., доцент, Білоцерківський НАУ
О.В. Єрошенко, аспірант, Білоцерківський НАУ

МОНІТОРИНГ ВЕТЕРИНАРНОЇ ДОПОМОГИ І СТРУКТУРА ХІРУРГІЧНОЇ ПАТОЛОГІЇ СЕРЕД ДРІБНИХ ДОМАШНІХ ТВАРИН В УМОВАХ МІСЬКОЇ КЛІНІКИ

За результатами проведеного моніторингу встановлено, що хірургічна патологія серед дрібних домашніх тварин, що надійшли в клініку ветеринарної медицини Білоцерківського національного аграрного університету, становить у собак 46,2 % та 54,4 % у котів. Серед хірургічної патології найбільш поширеними у собак та котів є: травми та хірургічна інфекція м'яких тканин – 22,8 % та 16,3 %; кістково-суглобова патологія – 17,7 % та 15,0 %; абдомінальна хірургічна патологія – 8,9 % та 25,5 %; неоплазії – 10,0 % та 16,3 %; хвороби статевих органів – 8,9 % та 13,7 %; хвороби очей – 12,7 % та 6,3%, і шкіри – 11,4 % та 3,7%, відповідно.

Постановка проблеми у загальному вигляді. За останні роки в містах та інших населених пунктах України істотно збільшилася чисельність дрібних домашніх тварин, все більшим стає перелік маловідомих нозологічних форм різноманітних хвороб, постійно підвищуються вимоги до умов та засобів надання кваліфікованих, нерідко вузькопрофільних, діагностичних і лікувальних послуг, що потребує удосконалення ветеринарно-медичної допомоги таким тваринам. У зв'язку з цим розширення і поглиблення науково-методичної бази щодо діагностики, лікування і профілактики хвороб дрібних домашніх тварин є

однією із важливих проблем ветеринарної медицини. Суттєвою складовою у вирішенні цієї проблеми є постійний моніторинг захворюваності тварин із визначенням її структури, причин та нозологічних форм. При цьому важливе значення мають методологія моніторингу за популяційними, адміністративно-географічними, соціально-економічними, епізоотологічними та епідеміологічними критеріями, за науково-методичними принципами формування нозологічних груп структури захворюваності, аналізу та узагальнення її причин і ефективності лікувальних засобів. Все це у цілому надасть можливість визначити як на-

Вісник Сумського національного аграрного університету